

for stærke Ord om Venerne af borgerligt Ægteskab. Jeg for mit Vedkommende vil i alt Fald ikke kunne sige andet, end at der blandt dem, som ere Venner af det borgerlige Ægteskabs Indførelse, og som arbejde derfor, ogsaa er virkelig kirkelig interesserede Mennesker, som gøre det af en kirkelig Frihedstrang, men jeg vil rigtignok tilføje, at efter min Mening er det en misforstaaet kirkelig Interesse, der driver dem. — Maaske maa det nu være mig tilladt først at henvende mig til den ærede Ordfører for Forslagsstillerne. Den ærede Ordfører fremkom med en Del historiske Oplysninger. Jeg har for mit Vedkommende ikke tænkt mig, at der skulde komme en historisk Debat ud af denne Sag, men da den ærede Ordfører har udtalt sig saaledes, maa jeg maaske ogsaa have Løv til at sige nogle Ord i den Retning. Jeg skal ikke bestride Rigtigheden af de historiske Data, han har fremført, men jeg skal gøre opmærksom paa, at det viser sig altid, at naar man vil benytte historiske Data under Forhandlingerne om en saadan Sag, kunne de benyttes paa meget forskellig Maade; der er nemlig mange forskellige historiske Data og mange forskellige historiske Synspunkter, hvorfra de kunne bedømmes. At trække det ene af disse frem imod det andet, skal jeg ikke nu indlade mig paa, men der er dog et Spørgsmaal, hvormed jeg skal tillade mig at sige nogle faa Ord, nemlig dette, hvad der er den ideale kirkelige Betragtning af Ægteskabet, og hvorledes denne har medført, at Kirken har maattet ønske at være den ægteskabsstiftende. Naar man vil se paa Ægteskabet og gaa tilbage til Tiden forud for Kristendommen, saa viser det sig, at saa godt som hos alle hedenske Nationer har Ægteskabets Indgaaelse ligesom det endnu den Dag i Dag er hos alle hedenske Nationer, været forbunden med religiøse Ceremonier. Disse spille ganske vist en underordnet Rolle over for, hvad der er det afgørende, nemlig Ægteskabets Naturside. Betragtningen er der hovedsagelig den, at Bruden overgives til Brudgommen af den, der har Raadighed over hende, men vel at mærke saaledes, at der i Reglen kun tages saare lidet Hensyn til Brudens fri Vilje eller Samtykke. Der findes Steder, hvor hun ligefrem sælges, men i Reglen er Forholdet det, at hun af den, der er Herre over hende, før hun bliver gift, overgives til Brudgommen som den, der fra nu af bliver hendes Herre for ikke at sige Ejermænd. Dette er, som jeg tror, alle ville indrømme, gennemgaaende Betragt-

ningen hos alle hedenske Nationer. Dette kunde Kristendommen ikke indlade sig paa, thi det, Kristendommen vil, er at hævde den enkeltes personlige Frihed og Betydning, Kvindens saavel som Mandens. Og dernæst maatte Kristendommen efter hele sit Væsen have en anden Forestilling om Ægteskabet og give det en anden Betydning. Kristendommen vil, at Livet her paa Jorden skal være en Forberedelse og Uddannelse til det evige Liv. Med det for Øje skal hele Livet føres, og da Ægteskabet efter Kristendommens Betragtning er det vigtigste af alle Livsforhold, maatte Kristendommen ifølge sin Aand ønske at drage Ægteskabet ind under sit Omraade. Det, som Kristendommen her hævder, er, at der skal være frit Samtykke fra Kvindens Side. Her kommer den saakaldte Consensus frem. Dette ligger allerede i Skriftens Betragtning af Forholdet mellem Mand og Kvinde. Kristendommen maatte hævde, at i Forholdet mellem Ægtefællerne skulde, uden at man oversaa Natursiden derved, dog den aandelige Side være Hovedsagen. Hovedsagen skulde være, at Mand og Hustru gennem Samlivet med hinanden skulde opdrage hinanden til det evige Liv. Det er det, der gjorde, at Kristendommen maatte forlange ikke blot at være den helligende og den indviende Magt over for det allerede sluttede Ægteskab, men ogsaa maatte ønske at blive den ægteskabsstiftende Myndighed. Dette skete naturligvis ikke med et Slag, det gik her som paa alle Omraader, hvor Kristendommen øvede sin Indflydelse — vi vide jo, hvorledes Slaveriet er blevet ved helt ned i vor Tid, skønt det strider mod Kristendommens Aand. Det, Kristendommen gør, er, at den søger at gennemtrænge de enkelte Livsforhold og omdanne dem efter sin Aand. Dette skete under den historiske Udvikling ikke paa den Måde, at man søgte at tvinge det igennem, i alt Fald skete det ikke i de ældste Tider i mange Aarhundreder, at man søgte at fremtvinge den Ordning, som Kristendommen ønsker, og det kunde vel heller ikke lade sig gøre. Jeg er der ganske enig med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, at der kan paavises det ene Eksempel efter det andet paa, at Ægteskabet er blevet indstiftet paa en ganske anden Maade, uden at Kirken har haft noget dermed at gøre, langt ned i Tiden. Jeg har kun villet fremhæve, hvorledes Kristendommens *ideale* Betragtning af Sagen er, og hvorfor man fra Kirken Side ikke kan ønske, at Ægteskabets Stiftelse skal tages bort fra Kirken. Her